

3.75.1-3

Η άφιξη του Αθηναίου στρατηγού Νικόστρατου στην Κέρκυρα, η συμφωνία της «αλίας» για συμμαχία με την Αθήνα και η πρόταση των δημοκρατικών στον Νικόστρατο

ΚΕΙΜΕΝΟ

- 75.1 Τῇ δὲ ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ
 Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους
 στρατηγὸς Ἀθηναίων
 παραγίγνεται ἐκ Ναυπάκτου βοηθῶν
 δώδεκα ναυσὶ
 καὶ πεντακοσίοις ὀπλίταις Μεσσηνίων·
 ζύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει (αὐτούς)
 ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις
 κρῖναι μὲν δέκα ἄνδρας
 τοὺς αἰτιωτάτους,
 οἳ οὐκέτι ἔμειναν,
 τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν
 ποιησαμένους σπονδὰς
 πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς Ἀθηναίους,
 ὥστε νομίζειν τοὺς αὐτοὺς (τοῖς Ἀθηναίοις)
 ἐχθροὺς καὶ φίλους.
- 75.2 Καὶ ὁ μὲν πράξας ταῦτα
 ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι·
 οἱ δὲ προστάται τοῦ δήμου πείθουσιν αὐτὸν
 καταλιπεῖν μὲν σφίσι πέντε ναῦς τῶν αὐτοῦ,
 ὅπως ἦσσόν τι ἐν κινήσει ὥσιν οἱ ἐναντίοι,
 συμπέμψειν δὲ αὐτοὶ
 ἵσας (ναῦς)
 πληρώσαντες (αὐτάς) ἐκ σφῶν αὐτῶν.
- 75.3 Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν (αὐτοῖς),
 οἱ δὲ κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς τοὺς ἐχθρούς.
 Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι
 μὴ ἀποπεμφθῶσιν ἐς τὰς Ἀθήνας
 καθίζουσιν (ικέται) ἐς τὸ ἱερὸν τῶν Διοσκόρων.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

- Την επόμενη μέρα
 ο Νικόστρατος, ο γιος του Διειτρέφη,
 στρατηγός των Αθηναίων,
 φτάνει από τη Ναύπακτο σε βοήθεια
 με δώδεκα πλοία
 και πεντακόσιους οπλίτες Μεσσηνίους·
 και διαπραγματευόταν συμβιβασμό και τους πείθει
 να συμφωνήσουν μεταξύ τους
 να δικάσουν δέκα άντρες,
 τους πρωταίτιους,
 που δεν έμειναν πλέον εκεί,
 ενώ οι υπόλοιποι να παραμείνουν (στο νησί),
 αφού κάνουν συμφωνία
 μεταξύ τους και με τους Αθηναίους,
 υπό τον όρο να θεωρούν/ έχουν τους ίδιους με τους
 Αθηναίους εχθρούς και φίλους.
- Και αυτός, αφού πέτυχε αυτά,
 σχεδίαζε να αποπλεύσει·
 οι αρχηγοί όμως των δημοκρατικών τον πείθουν
 να αφήσει πίσω σ' αυτούς πέντε πλοία από τα δικά του,
 για να αποθαρρυνθούν οι αντίπαλοί να κάνουν κίνημα,
 και (του υπόσχονται) ότι οι ίδιοι θα του στείλουν
 ισάριθμα πλοία,
 αφού τα επανδρώσουν με δικά τους πληρώματα.
- Και εκείνος συμφώνησε μαζί τους,
 αυτοί όμως στρατολογούσαν τους εχθρούς για τα πλοία.
 Εκείνοι όμως, επειδή φοβήθηκαν
 μήπως τους στείλουν στην Αθήνα,
 κατέφυγαν ως ικέτες στο ιερό των Διοσκούρων.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι Αθηναίοι ασφαλώς ανησύχησαν από το πραξικόπημα των ολιγαρχικών και τις πολιτικές εξελίξεις στην Κέρκυρα, από την πολεμική αναμέτρηση και την οργάνωση των δύο αντίπαλων παρατάξεων που σηματοδοτούσαν τη γενίκευση του εμφύλιου πολέμου. Έτσι έκριναν αναγκαίο να επέμβουν και έδωσαν εντολή στον στρατηγό τους Νικόστρατο να σπεύσει στο νησί, για να διευθετήσει την κρίση. Ο Νικόστρατος ήταν επικεφαλής μοίρας του αθηναϊκού στόλου που ναυλοχούσε μόνιμα στη Ναύπακτο, λόγω της καίριας θέσης της περιοχής αυτής για τον έλεγχο του Κορινθιακού κόλπου και των θαλάσσιων δρόμων προς τη Δύση.

Ο Αθηναίος στρατηγός λοιπόν κατέφθασε στην Κέρκυρα με 12 πλοία και 500 Μεσσήνιους οπλίτες· αυτοί ήταν εξόριστοι από την πατρίδα τους, κατοικούσαν ήδη στη Ναύπακτο από το τέλος του γ' μεσσηνιακού πολέμου (459 π.Χ.), αφού τους έδιωξαν οι Λακεδαιμόνιοι, και από τότε ήταν μάχιμα πληρώματα του αθηναϊκού στόλου. Ο Νικόστρατος έφτασε στο νησί την επόμενη μέρα της νίκης των δημοκρατικών. Και ενώ το κλίμα ήταν αρνητικό για τους ολιγαρχικούς, δεν όξυνε την πολιτική κατάσταση· αντίθετα ακολούθησε συμβιβαστική τακτική, γιατί κατάλαβε ότι η βία δεν οδηγούσε πουθενά. Έτσι με επίπονες προσπάθειες έπεισε τους εμπολέμους να αποδεχτούν τους δύο όρους της συμφωνίας που τους πρότεινε: να δικάσουν μόνο δέκα άντρες, τους κατεξοχήν υπαίτιους του εμφύλιου ολιγαρχικούς, και οι υπόλοιποι κάτοικοι να ζουν ειρηνικά έχοντας όμως τους ίδιους με τους Αθηναίους εχθρούς.

Φυσικά ανάμεσα στους δέκα ενόχους ήταν οι πέντε ολιγαρχικοί που είχαν καταδικαστεί για την κοπή των χαράκων, όσοι συμμετείχαν στις σφαγές της βουλής και οι πρωτεργάτες των πολιτικών εξελίξεων και των συγκρούσεων. Αυτοί φοβούμενοι για τη ζωή τους δεν έμειναν να δικαστούν, αλλά έφυγαν από την Κέρκυρα. Ωστόσο η πρόταση του Νικόστρατου ήταν μετριοπαθής, αφού είναι βέβαιο ότι την κρίση την υποκίνησαν πολλοί ολιγαρχικοί και όχι μόνο δέκα. Όμως αυτός ήθελε να ξαναβρεί το νησί τη γαλήνη του και να μην παρατείνει την αντιπαράθεση και τη σύγχυση, γεγονός που συνέφερε και την Αθήνα, αφού έτσι οι Κερκυραίοι θα ήταν αξιόμαχος αντίπαλος των Κορινθίων, άρα και του πελοποννησιακού συνασπισμού.

Ο δεύτερος όρος της συμφωνίας είχε για τους Αθηναίους μεγαλύτερη σημασία από τον πρώτο. Γιατί όχι μόνο ανανέωσαν την επιμαχία τους με το νησί, αλλά και τη μετέτρεψαν σε συμμαχία. Έτσι η Κέρκυρα εντασσόταν πλήρως στον αθηναϊκό συνασπισμό και ισχυροποιούσε τους δεσμούς της με αυτόν, ενώ αποκλείονταν οι Λακεδαιμόνιοι. Συνεπώς οι Αθηναίοι μπορούσαν να αξιοποιήσουν αμέσως σχεδόν τις δυνάμεις των Κερκυραίων.

Ο Αθηναίος στρατηγός επιδίωξε τη συμφιλίωση των αντιπάλων, όχι μόνο γιατί από τη φύση του ήταν πράος και διαλλακτικός ή γιατί είχε φιλόφρονες αισθήματα, αλλά και γιατί κυρίως έτσι εξυπηρετούσε κατά τον καλύτερο τρόπο τα συμφέροντα της πατρίδας του στον πόλεμο. Γι' αυτό και είναι μεγάλη διπλωματική επιτυχία του η συμφωνία αυτή, που βρήκε μάλιστα αποδοχή ακόμα και από τους ολιγαρχικούς. Ωστόσο οι εξελίξεις διέψευσαν τις προσδοκίες του, γιατί ήταν βαθιά η οικονομική, κοινωνική και πολιτική κρίση.

Ο Νικόστρατος, μετά τον συμβιβασμό των αντιπάλων, έκρινε ότι εκπλήρωσε την αποστολή του και σκόπευε να αποπλεύσει για τη Ναύπακτο. Τότε οι Κερκυραίοι δημοκρατικοί τον έπεισαν να τους αφήσει πέντε επανδρωμένα από τα δώδεκα πλοία του και του υποσχέθηκαν ότι θα του δώσουν αυτοί ισάριθμα δικά τους με κερκυραϊκά πληρώματα. Ο επιδιωκόμενος σκοπός τους ήταν να αποθαρρύνουν κάθε αντιδραστική κίνηση των ολιγαρχικών. Άλλωστε η πολιτική κατάσταση δεν είχε ακόμη παγιωθεί, αλλά ήταν ρευστή και ασταθής. Όμως δεν του εξήγησαν με ποιους ακριβώς θα επάνδρωναν τα δικά τους πλοία. Πάντως ο Νικόστρατος, που διέθετε ρεαλισμό και διορατικότητα, συμφώνησε μαζί τους και ικανοποίησε το αίτημά τους.

Όμως οι δημοκρατικοί είχαν υποβάλει την πρότασή τους αυτή στον Νικόστρατο μάλλον δόλια. Την παρουσία των πέντε αθηναϊκών πλοίων την είδαν ως μέσο αποτρεπτικό της ενδεχόμενης επιθετικότητας των ολιγαρχικών. Για τα πέντε δικά τους πλοία στρατολογούσαν τους πολιτικούς τους αντιπάλους, και μάλιστα τους πιο επικίνδυνους (περίπου 200). Έτσι θα τους εκτόπιζαν μακριά και θα τους καθιστούσαν ακίνδυνους πια. Φυσικά και τους άλλους ολιγαρχικούς, που ζούσαν στο νησί, θα τους αποδιοργάνωναν και θα τους αποδυνάμωναν.

Αυτό το πολιτικό τέχνασμα των δημοκρατικών μαρτυρεί την ανασφάλειά τους και τον διαρκή φόβο που τους ενέπνεαν οι ολιγαρχικοί, αν και ήταν λιγότεροι, ηττημένοι και με μειωμένο το ηθικό τους φρόνημα. Επιπλέον πυροδοτεί νέες δραματικές εξελίξεις, αφού είναι βέβαιο ότι και οι ολιγαρχικοί θα αντιδράσουν στα σχέδια των δημοκρατικών, όπως και αυτοί με τη σειρά τους, και οι Λακεδαιμόνιοι δε θα φανούν αδιάφοροι, αλλά θα σπεύσουν για βοήθεια, γεγονός που θα κλιμακώσει την ένταση και θα προκαλέσει νέα επέμβαση των Αθηναίων. Έτσι η κατάσταση περιπλέκεται και ο εμφύλιος θα συνεχιστεί με μεγαλύτερη οξύτητα.